

Конкурентоспроможність освітньої послуги за напрямом підготовки «Менеджмент у спорті» на освітянському ринку України

Куделко В.Е.¹, Куделко А.М.²

*Харківський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна²*

Анотація:

Мета: вивчити сутність поняття «спортивний менеджмент», проаналізувати основні тенденції розвитку цієї спеціальності, визначити попит та пропозицію ринку освітніх послуг. **Матеріал:** загальноукраїнський ринок освітніх послуг за зазначеним напрямом підготовки. Проаналізовано навчальні плани. Вивчено ємність українського ринку надання освітніх послуг за напрямом зазначеним підготовки. **Результати:** встановлено, що лише чотири університети в Україні мають зазначений напрям підготовки. Оцінено можливість впровадження даного напрямку в навчальний процес інших вищих навчальних закладів. Проведено аналіз привабливості для абітурієнтів кожного з університетів, що займаються підготовкою спортивних менеджерів. **Висновки:** встановлено, що освітня послуга з даного напрямку не задовольняє попит абітурієнтів, а ринок освітніх послуг зі спеціальності в Україні є відкритим і сприяє розвитку конкуренції.

Куделко В.Э., Куделко А.Н. Конкурентоспособность образовательной услуги по направлению подготовки «Менеджмент в спорте» на рынке образовательных услуг Украины. Цель: изучить сущность понятия «спортивный менеджмент», проанализировать основные тенденции развития этой специальности, определить спрос и предложение рынка образовательных услуг. **Материал:** всеукраинский рынок образовательных услуг по указанному направлению. Проанализированы учебные планы. Изучены емкость украинского рынка предоставления образовательных услуг по направлению указанным подготовки. **Результаты:** установлено, что только четыре университета в Украине имеют указанный направление подготовки. Оценена возможность внедрения данного направления в учебный процесс других вузов. Проведен анализ привлекательности для абитуриентов каждого из университетов, занимающихся подготовкой спортивных менеджеров. **Выводы:** установлено, что образовательная услуга по данному направлению не удовлетворяет спрос абитуриентов, а рынок образовательных услуг по специальности в Украине является открытым и способствует развитию конкуренции.

Kudelko V.E., Kudelko A.M. Competitiveness of educational favour in the direction of the speciality "Sport Management" in the educative market of Ukraine. Purpose: In this article the nature of the concept of sport management was studied, the main trends of the speciality "Sport Management" was analyzed, supply and demand of the education market was determined. **Material:** the Ukrainian educational market in the direction "Sport Management" was studied. **Results:** the possibility to implement this direction in the educational process was reviewed. It was found that the training of the sport managers is based on the basis of four universities and the analysis of the attractiveness for applicants of each university was done. **Conclusions:** studying the capacity of the Ukrainian market to give educational services in the direction "Sport Management" indicates that the educational service of this direction does not satisfy the demand of applicants, and the market of educational services in the speciality "Sport Management" in Ukraine is opened and promotes competition.

Ключові слова:

спортивний, менеджмент, попит, конкуренція, ринок.

спортивный, менеджмент, спрос, конкуренция, рынок.

sport, management, demand, competition, market.

Вступ.

Останнім часом Україна стала на шлях розвитку професійного спорту. Модернізація спортивної інфраструктури була вимушеною у зв'язку з підготовкою та проведенням Чемпіонату Європи з футболу. У 2015 році Україна проводитиме на своїй території й баскетбольну континентальну першість. Таке рішення було прийняте членами ради FIBA на чолі з Олафуром Рафнссоном.

Зважаючи на форсований розвиток індустрії спорту в Україні, спеціалісти зі спортивного менеджменту досить скоро стануть популярними. На даному етапі професія є новою і маловідомою. Але в умовах зростаючої кількості спортивних закладів, споруд, клубів, тренувальних баз та команд з різних видів спорту виникне необхідність у менеджерах саме цього напрямку (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>) [5, 8, 15].

Актуальність роботи полягає саме в популяризації професії спортивного менеджера, розвитку даного напрямку освіти, розширенні ринку пропозиції з менеджменту у спорті [2, 7, 14], а також у вирішенні завдань цілеспрямованої підготовки спортивних менеджерів у процесі їх навчання у ВНЗ [6, 9, 10].

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження: аналіз ринку освітніх послуг за напрямом «Менеджмент у спорті» та оцінка ступеня конкурентоспроможності освітньої послуги за напрямом «Менеджмент у спорті» на освітянському ринку України.

Завдання дослідження: вивчити сутність поняття «спортивний менеджмент»; проаналізувати основні тенденції розвитку спеціальності «спортивний менеджмент» у провідних вищих навчальних закладах України; оцінити ринок освітніх послуг з даного напрямку: визначити попит, пропозицію та університетські лідери з надання таких послуг.

Об'єкт дослідження: процес розвитку спортивного менеджменту в Україні, аналіз попиту та пропозиції на нього.

Теоретичною та методологічною базою дослідження є роботи Дутчака М.В., Приходька І.І., Ельбрехта О.М., Переверзіна І.І., Абрамшвілі Г.Г. та інших вітчизняних і зарубіжних авторів [4, 14, 21, 22], матеріали Internet-порталів. Інформаційною базою дослідження є дані Internet-порталів українських і зарубіжних вищих навчальних закладів, законодавчих актів, зокрема Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у новій редакції від 17.11.2009 р (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>).

zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1724-17), монографій, статей, публікацій в періодичних виданнях.

Результати дослідження.

Сучасний менеджмент у спорті – це самостійний вид професійної діяльності, яка спрямована на досягнення цілей фізкультурно-спортивної організації та в умовах ринку шляхом раціонального використання матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів. Іншими словами, спортивний менеджмент – це теорія і практика ефективного управління організаціями спортивної галузі в умовах ринку [6, 9, 10, 12, 13]. Предмет спортивного менеджменту представлений у вигляді управлінських відносин, які складаються в процесі взаємодії суб'єкту та об'єкту управління всередині організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, а також в процесі взаємодії цих організацій із зовнішнім середовищем в процесі виробництва і розповсюдження фізкультурно-спортивних послуг.

Було проаналізовано навчальні плани, та встановлено, що лише чотири університети в Україні мають напрям підготовки «Менеджмент у спорті» (<http://www.osvita.com.ua/>). До них належать: Київський національний університет фізичного виховання і спорту України (<http://www.uni-sport.edu.ua>), Кримський факультет фізичної культури, спорту та туризму Запорізького національного університету (<http://www.znu.edu.ua/rus/university/filialy/krym>), Харківська державна академія фізичної культури (<http://hdafk.kharkov.ua>) та Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (<http://www.kpi.kharkov>). З метою визначення конкуренції на ринку освітніх послуг за даним напрямом підготовки автором роботи був проведений аналіз привабливості для абітурієнтів кожного з університетів [3, 11]. На основі отриманих даних проведено дослідження потенційної ємності ринку освітніх послуг за напрямом підготовки «Менеджмент у спорті». Потенційна ємність ринку була розрахована як добуток загальної кількості ліцензованих місць університету для абітурієнтів напряму підготовки «Менеджмент у спорті» та кількості заяв на

одне ліцензоване місце університету за результатами вступної кампанії 2012/2013 навчального року. Даний показник відображає загальну кількість абітурієнтів, які б хотіли здобути вищу освіту за даним напрямком. Результати дослідження надані у табл. 1

Результати свідчать, що попит на освітні послуги за напрямом «Менеджмент у спорті» є значно вищим за пропозицію. Найбільшу частку реально існуючого ринку пропозиції займає Національний університет фізичного виховання і спорту України (47,24%), найменшу – Кримський факультет фізичної культури, спорту та туризму ЗНУ (9,45%). Показники були розраховані відповідно до ліцензованої кількості місць на дану спеціальність у кожному ВНЗ. З метою перевірити, чи даний ринок освітніх послуг є монополією зі сторони НУФВСУ, розраховано індекс Джині [3, 22], використовуючи наступну формулу:

$$G = \left| 1 - \sum_{i=0}^{n-1} (X_{i+1} - X_i)(Y_{i+1} + Y_i) \right| \times 100\%$$

де, X_i – накопичена частка ВНЗ;

Y_i – накопичена частка пропозиції;

n – кількість закладів освіти;

i – порядковий номер ВНЗ.

Для розрахунків було використане програмне забезпечення MS EXCEL. Результати наведені у табл. 2.

Відповідно до формули індекс Джині дорівнює:

$$G = |1 - 0,707| * 100\% = 29,3\%$$

Таким чином, 29,3% свідчать про низький рівень монополізації ринку освітніх послуг за напрямом «Менеджмент у спорті», хоча 47,24 % даного ринку належать НУФВСУ. Така невідповідність пояснюється високим рівнем попиту на цей напрям, який не задовольняється послугами лише одного закладу навчання. Для більш наглядної інтерпретації результатів автор роботи на основі даних табл. 2. побудувала криву Лоренцо [22] (рис. 1). Площа фігури, розташованої між проведеною діагоналлю та кривою, дорівнює індексу Джині, але в інших одиницях виміру (наприклад, у

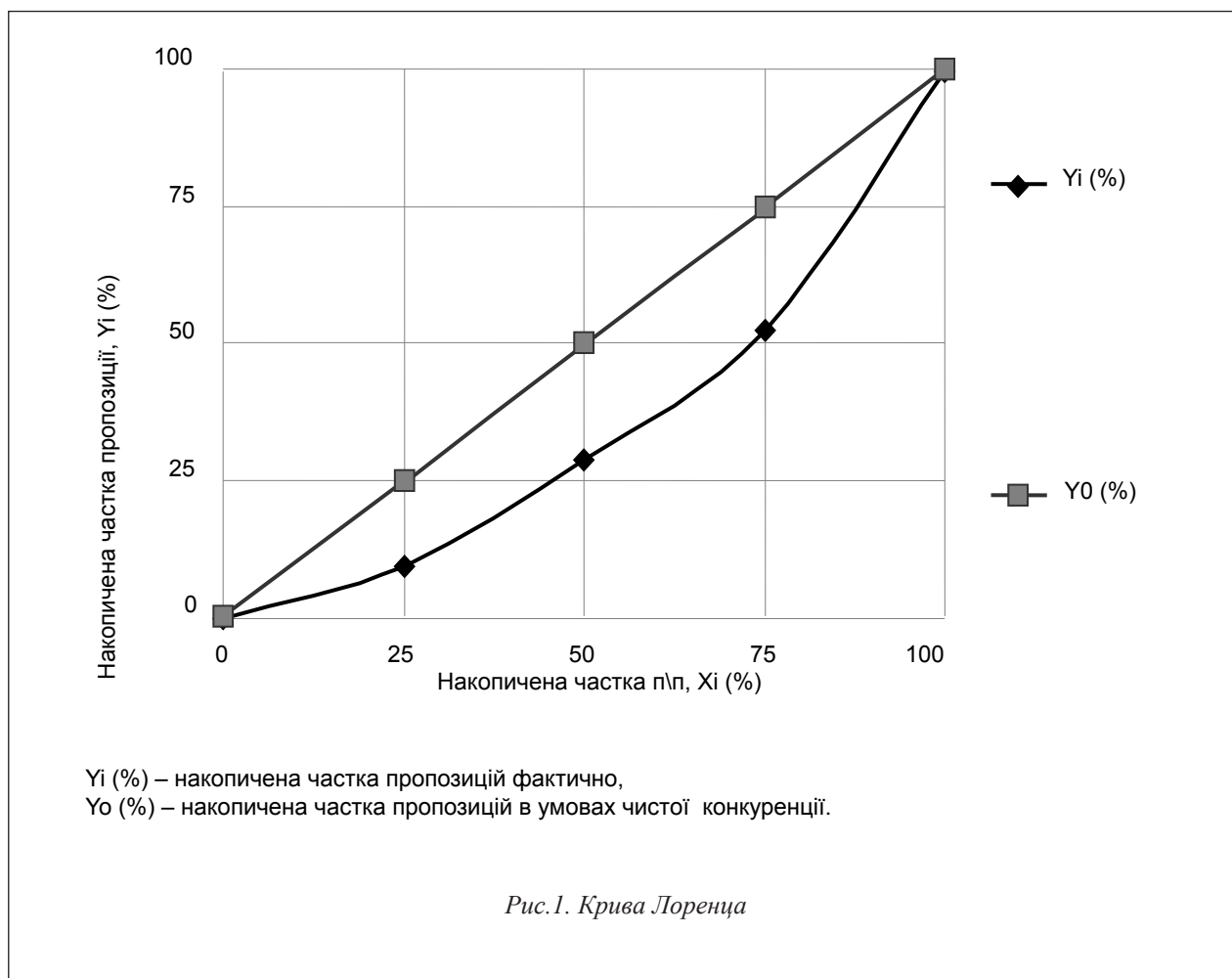
Таблиця 1.

Розрахунок потенційної ємності ринку для спеціальності «Спортивний менеджмент»

ВНЗ	Кількість місць відповідно до ліцензії	Доля ринку, %	Кількість заяв на одне місце ліцензованого обсягу	Потенційна ємність ринку, осіб	Доля ринку (потенційна), %
Національний університет фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ)	60	47,24	3	180	43,48
Харківська державна академія фізичної культури	30	23,62	3,5	105	25,36
НТУ «Харківський політехнічний інститут»	25	19,69	3	75	18,12
Кримський факультет фізичної культури, спорту та туризму Запорізького національного університету	12	9,45	4,5	54	13,04
ВСЬОГО	127	100	3,5	414	100,00

Результати розрахунку коефіцієнта Джині

ВНЗ	Доля ринку, %	Накопичена частка пропозиції, Y_i (%)	Накопичена частка п\п, X_i (%)	$X_{i+1} - X_i$ (частка)	$Y_{i+1} + Y_i$ (частка)	$X' * Y'$
Національний університет фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ)	47,24	100,00	100	0,25	1,528	0,382
Харківська державна академія фізичної культури	23,62	52,76	75	0,25	0,819	0,205
НТУ «Харківський політехнічний інститут»	19,69	29,13	50	0,25	0,386	0,096
Кримський факультет фізичної культури, спорту та туризму Запорізького національного університету	9,45	9,45	25	0,25	0,094	0,024
ВСЬОГО	100	0	0	-	-	0,707

см²). Чим ближче знаходиться крива до діагоналі, тим ближчий ринок до чистої (вільної) конкуренції.

Крива Лоренца у точці, яка характеризує діяльність НУФВСУ, віддаляється від бісектриси. Цей факт вказує на значний вплив даного ВНЗ на ринок освітніх послуг з досліджуваного напрямку. Але все ж таки, в цілому ринок є достатньо вільним для входу нових ВНЗ з новими пропозиціями.

Висновки.

Завдяки швидкому розвитку індустрії спорту в Україні, спеціалісти зі спортивного менеджменту досить скоро стануть популярними. На даному етапі професія є новою і маловідомою. Але в умовах зростаючої кількості спортивних закладів, споруд, клубів, тренувальних баз та команд з різних видів спорту виникне необхідність у менеджерах саме цього напрямку.

Таким чином, сучасний менеджмент у спорті – це самостійний вид професійної діяльності, яка спрямована на досягнення цілей фізкультурно-спортивної організації та в умовах ринку шляхом раціонального використання матеріальних, трудових та інформацій-

них ресурсів. В Україні цей напрям також становиться популярним, оскільки останнім часом розвиток професійного спорту в нашій державі перейшов у розряд першочергових заходів.

Після аналізу навчальних планів, з'ясовано, що в Україні лише чотири університети мають напрям підготовки «Менеджмент у спорті». До них належать: Київський національний університет фізичного виховання і спорту України, Кримський факультет фізичної культури, спорту та туризму ЗНУ, Харківська державна академія фізичної культури та НТУ «Харківський політехнічний інститут».

Вивчення ємності українського ринку надання освітніх послуг за напрямом підготовки «Менеджмент у спорті», вказує, що низький рівень монополізації ринку освітніх послуг за напрямом «Менеджмент у спорті» не задовольняє попит абітурієнтів, а ринок освітніх послуг зі спеціальності «Спортивний менеджмент» в Україні є відкритим і сприяє розвитку конкуренції.

Література:

1. Абрамишвили Г.Г. Конкуренция: анализ, стратегия и практика конкурентной борьбы монополий / Г.Г. Абрамишвили. – Москва: Экономика. – 1998. – 241 с.
2. Беспутчик В.Г. Проблемы подготовки физкультурных кадров / В.Г. Беспутчик, В.П. Артемьев // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. – 2009. – №3. – С. 23-33.
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. «Спортивна діяльність» Державний комітет України з питань фізичної культури і спорту. – Краматорськ. – 2002. – Вип.85. – С. 23-25.
4. Дутчак М.В. Особливості підготовки майбутніх менеджерів спорту для всіх / М.В. Дутчак // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2007. – № 2-3. – С. 95-98.
5. Дутчак М.В. Підготовка фахівців з менеджменту і управління спортом для всіх у зарубіжних країнах / М.В. Дутчак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми з фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. / за ред. С.С. Єрмакова. – Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). – 2009. – №3. – С. 43-48.
6. Дутчак М.В. Класифікація професій у сфері фізичної культури і спорту в Україні: стан та перспективи / М.В. Дутчак // Спортивна наука України. – 2010. – №2. – С. 25-41.
7. Ельбрехт О.М. Підготовка менеджерів у вищих навчальних закладах Великобританії, Канади, США (порівняльний аналіз) / О.М. Ельбрехт: монографія. – К.: Основа. – 2009. – 256 с.
8. Иваненко Н.В. Формирование профессиональных качеств менеджера средствами физической культуры / Н.В. Иваненко // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2008. – № 4. – С. 42-43.
9. Митин Е.А. Компонентная модель формирования конкурентоспособности будущего специалиста сферы физической культуры / Е.А. Митин // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта: научно-теоретический журнал. – Санкт-Петербург: НГУ им. П.Ф.Лесгафта. – 2010. – № 2(48). – С. 51-55.
10. Переверзин И.И. Современный российский спортивный менеджер и модель его подготовки / И.И. Переверзин // Теория и практика физической культуры. – 2003. – №5. – С. 57-60.
11. Стадник С.А. Совершенствование подготовки менеджеров в сфере физической культуры и спорта в Украине / С.А. Стадник, И.И. Приходько // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2013. – №9. – С. 91-95.
12. Федоров С.В. Спортивный менеджмент: европейская школа / С.В. Федоров // Спорт & бизнес – теория, практика, решения. – 2008. – № 11(34). – С. 28-31.
13. Шкретій Ю. Реалізація Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у навчально-виховній сфері. Історичні, філософські,

References:

1. Abramishvili G.G. *Konkurenciia: analiz, strategiia i praktika konkurentnoj bor'by monopolij* [Competition: analysis, strategy and practice competitive monopolies], Moscow, Economy, 1998, 241 p.
2. Besputchik V.G. *Fiziceskoe vospitanie studentov tvorceskikh special'nostej* [Physical Education of the Students of Creative Profession], 2009, vol.3, pp. 23-33.
3. *Dovidnik kvalifikacijnikh kharakteristik profesij pracivnikiv. «Sportivna diial'nist'» Derzhavnij komitet Ukrainini z pitan' fzičnoy kul'turi i sportu* [Guide features professional qualification of employees. "Sporting activities" State Committee of Ukraine for Physical Culture and Sports], Kramators'k, 2002, vol.85, pp.23-25.
4. Dutchak M.V. *Sportivnij visnik Pridniprov'ia* [Dnipro Sports Bulletin], 2007, vol.2-3, pp. 95-98.
5. Dutchak M.V. *Pedagogika, psihologia ta mediko-biologichni problemi fizicnogo viovanna i sportu* [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports], 2009, vol.3, pp. 43-48.
6. Dutchak M.V. *Sportivna nauka Ukrainini* [Sport science of Ukraine], 2010, vol.2, pp. 25-41.
7. El'brekht O.M. *Pidgotovka menedzheriv u vishchikh navchal'nikh zakladakh Velikobritaniyi, Kanadi, SSHA* [Training managers in higher education UK, Canada, USA], Kiev, 2009, 256 p.
8. Ivanenko N.V. *Pedagogika, psihologia ta mediko-biologichni problemi fizicnogo viovanna i sportu* [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports], 2008, vol.4, pp. 42-43.
9. Mitin E.A. *Uchenye zapiski universiteta imeni P.F. Lesgafta* [Proceedings of University of P.F. Lesgaft], 2010, vol. 2(48), pp. 51-55.
10. Pereverzin I.I. *Teoriia i praktika fiziceskoj kul'tury* [Theory and practice of physical culture], 2003, vol.5, pp. 57-60.
11. Stadnik S.A., Prikhod'ko I.I. *Pedagogika, psihologia ta mediko-biologichni problemi fizicnogo viovanna i sportu* [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports], 2013, vol.9, pp. 91-95.
12. Fedorov S.V. *Sport & biznes – teoriia, praktika, resheniia* [Sport & Business – theory, practice, solutions], 2008, vol.11(34), pp. 28-31.
13. Shkretbiiu Iu. *Fizichne vikhovannia, sport i kul'tura zdorov'ia u sodasnomu suspil'stvi* [Physical education, sport and health culture in modern society], 2010, vol.1(9), pp. 27-30.
14. Borry Lavay, Hester Henderson, Ron French & Sharon Guthrie. Behavior management instructional practices and content of college: university physical education (PETE) programs. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 2012, vol. 17(2), pp. 195-210.

- правові й організаційні проблеми фізичної культури // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць. – 2010. – №1(9). – С. 27-30.
14. Borry Lavay. Behavior management instructional practices and content of college: university physical education (PETE) programs /Borry Lavay, Hester Henderson, Ron French & Sharon Guthrie // Physical Education and Sport Pedagogy. – 2012. – vol. 17(2). – pp. 195-210.
15. Gastwirth Joseph L. The Estimation of the Lorenz Curve and Gini Index // The Review of Economics and Statistics. – 1972. – vol. 54 (3): pp. 306-316. doi:10.2307/1937992.JSTOR1937992.

Информация об авторах:

Куделко Виктория Эдуардовна: ORCID: 0000-0001-9252-8563; vikikudelko@mail.ru; Харьковский институт финансов Украинского государственного университета финансов и международной торговли; пер. Плетневский, 5, г. Харьков, 61003, Украина

Куделко Ангелина Николаевна: ORCID: 0000-0002-9338-3789; angelinakudelko@gmail.com; Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина; пл. Свободы, 4, г. Харьков, 61077, Украина.

Information about the authors:

Kudelko V.E.: ORCID: 0000-0001-9252-8563; vikikudelko@mail.ru; Kharkov Institute of Finance of Ukrainian State University of Finance and International Trade; Pletnovskuy lane 5, Kharkiv, 61003, Ukraine

Kudelko A.M.: ORCID: 0000-0002-9338-3789; angelinakudelko@gmail.com; Kharkov National University; Liberty pl. 4, Kharkov, 61077, Ukraine.

Цитуруйте эту статью как: Куделко В.Е., Куделко А.М. Конкурентоспроможність освітньої послуги за напрямом підготовки «менеджмент у спорті» на освітянському ринку України // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 4 – С. 22-26. doi:10.6084/m9.figshare.950952

Cite this article as: Kudelko V.E., Kudelko A.M. Competitiveness of educational favour in the direction of the speciality "Sport Management" in the educative market of Ukraine. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2014, vol.4, pp. 22-26. doi:10.6084/m9.figshare.950952

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

Эта статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Дата поступления в редакцию: 02.12.2013 г.
Опубликовано: 05.02.2014 г.

Received: 02.12.2013
Published: 05.02.2014